

ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ СКОТАРСТВА

УДК 636.22/.28.034

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ДЕЯКІ ПЕРСПЕКТИВИ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА МОЛОКА

(організаційно-технологійний аспект)

**Барановський Д.І., доктор філософії, ректор,
Маменко О.М., д. с.-г.наук, професор,
Зандарян В.А., к. с.-г. н., доцент©**

Харківська державна зооветеринарна академія, м. Харків, Україна

z-t_e-y2015@meta.ua

v zandaryan@ukr.net

***Анотація.** Викладено короткий аналіз стану молочної галузі скотарства; причин, що стримують інтенсифікацію виробництва молока та забезпечення його високої якості; факторів, що зумовлюють вартість та конкурентоздатність молока, виробленого у різних за потужністю і рівнем механізації а також автоматизації виробничих процесів на сільськогосподарських підприємствах, у фермерських господарствах та селянських подвір'ях.*

Наведено принципи сталого сільськогосподарського виробництва на базі автоматизації молочних ферм і комплексів, створення необхідних умов роботи працівників галузі, комфортних умов для тварин, злагоди з навколишнім середовищем та високої кваліфікації кадрів.

***Ключові слова:** скотарство, молочна галузь, молоко, корови, молочні комплекси, комфорт, прибуток.*

Актуальність досліджень. Однією з найбільших гострих і складних проблем в АПК України є забезпечення потреби населення молоком, адже його виробництво на фермах України ґрунтується на застарілих технологіях, які не забезпечують сприятливих умов утримання та годівлі тварин і є високо енерго- і ресурсозатратними. Виробники молока застосовують морально застарілу техніку, що характерно для затратних систем утримання худоби, й яка вичерпала робочий ресурс [9].

За відсутності у господарств необхідних коштів, машини і обладнання часто не відновлюють, через що значна кількість операцій виконується вручну, здебільшого в одноосібних господарствах [5], в них та фермерсь-

ких господарствах протягом останніх 10-20 років нові тваринницькі приміщення не будували, крім того, внаслідок скорочення поголів'я великої рогатої худоби в Україні до 30 тисяч корівників не використовується. Відродження галузі тваринництва пов'язане в першу чергу з інтенсифікацією виробництва [11] — це, передусім, впровадження прогресивної технології, яка б забезпечувала зростання продуктивності праці при одночасному збільшенні обсягів виробництва молока і поліпшення його якості, підвищенні всіх економічних показників [1], тому і виникає необхідність проведення аналізу стану галузі молочного скотарства в Україні.

Результати досліджень та їх обговорення. Для підготовки даної статті були використані багаторічні дослідження авторів, що працювали у Інституті тваринництва, у Харківській державній зооветеринарній академії, у господарствах різних регіонів України, зокрема в ДП ДГ «Кутузівка» Харківського району, учгоспах ХДЗВА, ДП ДГ «Гонтарівка» Вовчанського району, ПрАТ «ПЗ Червоний Велетень» Зміївського району, ТОВ «СК Восток» Ізюмського району, ТОВ «Агрофірма Пісчанська» та СТОВ «Мрія» Красноградського району, СТОВ «Мрія» Купянського району та інших господарств. Дослідження в ДП «ДГ Кутузівка» і ДП «ДГ Гонтарівка», ДП «ДГ Пасічна» Хмельницької, «Агро-Союз» Дніпропетровської, «Агроекологія» Полтавської, СТОВ «Маяк» Черкаської області тривали по декілька десятків років.

Ці багаторічні дослідження підтвердили, що характерними особливостями промислового виробництва молока і визначальними факторами ефективності є спеціалізація й концентрація, рівномірний вихід продукції протягом року, потоковість технологічних процесів, наявність оптимізованих систем: відтворення і вирощування високопродуктивної худоби, забезпечення її кормами, утримання і використання, ветеринарно-профілактичного обслуговування; одержання, обробки і реалізація продукції; наукової організації та оплати праці. Однак досягнення у молочному скотарстві ще далекі від кращих світових.

В Україні на молочних фермах у кращих рентабельних сільськогосподарських підприємствах затрати праці на 1ц молока становлять 2,4-5,8 люд.-год., тоді як у США ще в 90-і роки ці затрати становили 0,9-0,66 люд.-год. [8].

Щоб вирішити проблему зниження затрат необхідне успішне впровадження інтенсивних технологій за комплексного проведення всіх заходів, дотримання технологічної дисципліни, використання найновіших досягнень науки, техніки і передового досвіду на всіх стадіях виробництва продукції [11,12].

В Україні традиційно для утримання худоби застосовують такі системи: цілорічну стійлову, стійлово-вигульну з використання і без викорис-

тання пасовищ та стійлово-табірну з використанням і без використання пасовищ [1].

При цілорічному стійловому утриманні корів для них організують активний моціон (щоденні прогулянки на відстані не менше 2 км).

При використанні пасовищ, що віддалені від ферми більш як на 3 км, на них влаштовують літні табори.

При утриманні худоби передбачають способи: прив'язний (з відпочинком у стійлі) та безприв'язний (з відпочинком в боксах, комбібоксах, на глибокій підстилці, на щілинній підлозі.).

Прив'язно корів утримують у племінних господарствах, де вимагається індивідуальні їх годівля і роздій. Безприв'язне утримання дає можливість суттєво скоротити затрати праці в порівнянні з прив'язним утриманням: фізіологічно більш прийнятне, сприяє максимальній механізації всіх технологічних процесів догляду за ними [3,11]. В сучасний період доїння у спеціальних доїльних залах використовують лише при обслуговуванні 3% поголів'я, що є основною причиною високих затрат праці на виробництво молока. Основними виробничими одиницями молочних ферм України є корівники на 100 і 200 голів, на прив'язній системі утримання тварин з застарілими засобами механізації виробничих процесів [5].

В більшості господарств навантаження на одного працюючого не перевищує 12-16 голів, до 40% робочого часу витрачається на роздачу кормів та на допоміжні роботи. Прив'язний спосіб утримання з високими трудовими витратами, індивідуальним закріпленням худоби стримує впровадження прогресивних форм організації виробництва, сучасних засобів механізації, не сприяє ефективному використанню їхнього генетичного потенціалу.

Загальні річні витрати праці на одну корову при прив'язному утриманні складають 49-60 годин, а при безприв'язному — 31-43 години. Витрати праці на прибирання гною при прив'язному утриманні складають 5-6 годин на корову за рік, а при безприв'язному — 0,8-0,9 годин [5].

На відміну від тварин із низькою продуктивністю, високопродуктивні корови дуже чутливі до умов утримання, а саме: до несвоєчасного видалення гноївки, підвищення вологості в приміщеннях, незбалансованого раціону та нерівномірного розподілу кормів протягом доби, утримання на бетонних підлогах без забезпечення комфортного місця для відпочинку, ігнорування профілактики розчищення рогу ратиць тощо [3,13].

Білоруські вчені констатують, що кардинально вирішити проблему здешевлення виробництва молока можливо тільки при безприв'язному способі утримання. Аналіз роботи ферм існуючих і реконструйованих для використання інтенсивних технологій свідчить про необхідність відкинути основні аргументи на користь прив'язного утримання – індивідуальне об-

слуговування та економні витрати кормів.

Але реконструкція старої ферми економічно доцільна тільки в тому випадку, коли витрати на її здійснення складають не більше 60% витрат на будівництво нової ферми, аналогічній результату реконструкції. Найбільш ефективна реконструкція ферми в цілому, а не окремих її приміщень. Проведення будівельних заходів являється процесом, спрямованим на довгострокову перспективу. Тому всі деталі і нюанси інвестиційного проекту повинні бути проаналізовані досконально, що унеможливило використання будь-яких тимчасових рішень [3,6], адже повинна домінувати довгострокова перспектива.

Робити великі ставки на маленькі ферми не зовсім сучасно, але і майбутнє за великими промисловими індустріальними фермами, де утримується від 3000 до 8000 корів, на добу доять 140-240т молока, має великі екологічні проблеми. Однак, в таких господарствах можливо досягнути високого рівня ефективності, відносно низької собівартості і найвищого рівня якості, який буде відповідати світовим стандартам. Все це можливо за рахунок налагодженої системи менеджменту, достатнього контролю, високого рівня управління персоналом. На маленьких приватних фермах одночасне поєднання усіх переваг великої ферми (низька собівартість і висока якість) можливе лише за рахунок пасовищного утримання і розвитку кооперації з переробними підприємствами та комбікормовою промисловістю, що також може бути локально використано.

В останні десятиріччя в розвинених країнах прискорились темпи укрупнення та спеціалізації фермерських господарств і суперферм, концентрації капіталу, головним чином за рахунок оренди і купівлі збанкрутілих. Більше половини об'єму продуктів харчування у США припадає на 4% великих ферм [10].

Одержання високого рівня молочної продуктивності корів насамперед залежить від повноцінної годівлі у поєднанні з високим генетичним потенціалом продуктивності та оптимізованою технологією утримання, яка відповідає біологічним вимогам тварин. Організація годівлі корів базується на наукових положеннях, тобто на знаннях біологічних потреб тварин відповідно до їх фізіологічного стану, віку, живої маси та рівня продуктивності.

В останні роки молочне скотарство в економічно розвинених країнах зробило значний крок вперед як щодо підвищення продуктивності корів, так і економічних показників виробництва молока.

Спеціалісти в галузі тваринництва цей прогрес в молочному скотарстві мінімум на 70% відносять за рахунок годівлі високопродуктивних корів, оскільки була досягнута гармонія між нормованою годівлею та природними фізіологічними особливостями їх лактації [3].

В.М. Кандиба [4] відмічає, що невирішеною, але виключно важливою проблемою в годівлі сільськогосподарських тварин в Україні, Росії та інших країнах СНД, є нереалізованість в широкій практиці основних положень науки про годівлю, і в першу чергу, деталізованих норм годівлі через відсутність в більшості господарств відповідного технологічного обладнання, а саме — універсальних, мобільних з програмованим дозуванням роздавачів-змішувачів, що забезпечують виготовлення і роздавання на кормові столи чи в годівниці повнораціонних, збалансованих кормосумішей, автоматизоване балансування раціонів за 24-30 елементами поживності до рівня сучасних деталізованих норм годівлі. Таке оптимальне технологічне рішення механізованого, великомасштабного нормування годівлі тварин в умовах інтенсивного ведення галузі тваринництва гарантує зростання продуктивної дії кормів на 20-25% при одночасному зменшенні витрат паливно-енергетичних ресурсів на одиницю продукції на 25-35% у порівнянні з традиційним окремим згодовуванням багатьох видів кормів не в складі повнораціонних кормосумішей.

Використання нових підходів до годівлі тварин дало змогу не лише підвищити рівень молочної продуктивності корів, а й ефективніше використовувати земельні ресурси. Так, вихід кормових культур з 1 га посівної площі за однотипної годівлі на 20% вищий, а витрати енергоресурсів, коштів, людської праці в розрахунку на одиницю продукції значно нижчі порівняно з традиційною технологією годівлі [4,10], що дуже важливо для ферм різної потужності.

Ефективність кормових площ у світі оцінюють за виходом сухої речовини з гектара. Найкращі світові показники сягають 25т/га, в Україні — максимум 5т/га. Якщо тваринництво відстає від світових показників у 2 рази, то кормовиробництво — в 5 разів.

Сьогодні із п'яти галузей: рослинництво, птахівництво, свинарство, молочне та м'ясне скотарство, — три перших досягли найкращих світових показників, але молочне скотарство ще на півдорозі: в середньому надій складає 6 тисяч літрів на корову, а світовий показник — 12 тисяч.

Згідно з експертними оцінками найбільш прогресивна система доїння корів у доїльних залах охоплює: у США 85% всього поголів'я корів, у європейських країнах — 25-30%, а в Україні - до 3%. Із значного числа найменувань нових машин, розроблених і передбачених системою механізації для тваринництва, їх виробництво освоєно не більше як на 30% [10], що в дискусіях зазначав В.Вітвіцький (Тв.Укр., 2005, № 1).

Технології виробництва будь-якого продукту тваринництва ефективні при умові, що вони опираються на біологічну основу, тобто використання технологічних засобів узгоджується з біологічними особливостями тварин [3,13].

Основа інтенсивної технології — потоково-цехова система виробництва молока і відтворення стада. Вона передбачає певний порядок утримання, годівлі тварин з урахуванням їх вікового, фізіологічного, продуктивного стану й здійснення зооветеринарних заходів [11].

В умовах ефективного ведення галузі тваринництва змінюються вимоги до тварин. Вони повинні мати високі продуктивні якості, відрізнятися високою адаптацією до сучасних технологій, мати високі відтворні якості і продуктивне довголіття, ефективну конверсію поживних речовин і енергії кормів [13].

Вимоги до якості молока в Україні зростають. Із 1 січня 2018р., за прогнозами, набудуть чинності зміни до ДСТУ, і в нас залишиться три сорти молока: екстра, вищий і перший. Це означатиме, що молоко другого гатунку чи несортове переробні підприємства не братимуть або будуть скуповувати за «безцінь», а, як відомо, саме таку сировину виробляють господарства населення. За низьку якість селяни отримують і ціну відповідну, тому їм стає не вигідно тримати худобу для заробітку — хіба що для власних потреб, однак сьогодні виробництво молока не може бути нерентабельним.

Також варто відзначити, що з кожним роком в Україні стає менше промислових ферм, але при цьому вони укрупнюються. Так, у 2011 році налічувалося 3591 молочна ферма, а за підсумками 2015-го — 2614 (мінус 977 ферм). За п'ять років частка малих ферм (до 50 голів) скоротилася з 42 до 28%, частка ферм із поголів'ям 50-200 голів зменшилася на 1% - до 30%. В той же час зросла частка середніх та великих ферм. Перші займають 22% (19% у 2011р., другі — 10% (8% у 2011р.). саме великі господарства забезпечують основний вал виробництва промислового молока. У 2011 році вони виробляли 37,9% молока, а за підсумками 2015-го — 43,5% [7].

Обсяг переробки за останні 10 років також не збільшився. Навпаки, він скоротився. Якщо у 2006 році перероблялося 6,2млн. тонн на рік, то тепер приблизно 4,2 млн.тонн, тобто майже на третину менше.

Єдине позитивне, про що можна говорити — це те, що в структурі молока, яке надходить на переробку, 50% становить сировина, отримана із сільгосп підприємств. Тобто, частка виробленого молока на індустріальній основі зросла, і це позитивні зміни, тому що переробники, працюючи із сільгосп підприємствами, можуть контролювати якість молока, планувати співпрацю з постачальниками і стверджувати про існування умовних сировинних зон.

Зараз в Україні більше 200 переробних підприємств, що звітують про виробничу діяльність. Але необхідно їх чітко розділити, тому що сьогодні 20 компаній переробляють 80% сировини, що надходить на переробку. А решта, 20% молока, йде від 150-160 підприємств, які фактично ніяк не

впливають на молочний ринок. Мало того, це саме ті підприємства, які не пройшли модернізацію і не в змозі її провести, тому доля цих підприємств одна – вони потенційно можуть банкрутувати [за повідомленням В. Чагаровського, 2017р.].

Сьогодні сотні ферм користуються автоматизованими програмами обліку і управління фермою, виробництво молока може бути бізнесом, для цього потрібні сучасні технології, спрямовані на промислове виробництво.

У країнах, де молочна справа є справді бізнесом і експортується молочна продукція, фермер контролює все: поставки кормів, збут молока, реалізацію готового продукту через кооперативи. Кооперативи працюють у США, Новій Зеландії, Данії, Швеції, Фінляндії та інших країнах. Зрозуміло, що залежно від ситуації, колись можна більше заробити на виробництві сировини, а колись - і на переробці. І якщо фермер є власником переробки, то може отримати вищу ціну за будь-якого сценарію. В Україні заробляє або фермер, або переробник. Це неправильно. У всьому світі люди консолідуються, щоб бути разом.

Як повідомляє директор компанії «Де Лаваль» в Україні О. Красноруцький (Молоко і ферма, № 1 (38) – 2017), компанія, як юридична особа з'явилась на українському ринку в 1996 році, а як представництво - набагато раніше. Компанія прийшла разом з сестринською компанією Tetra Pak із наміром забезпечити весь технологічний ланцюг – від виробництва сировини до готової продукції – повним спектром обладнання й технологій, щоб український виробник мав можливість виробляти харчові продукти світового рівня якості.

Одним з перших проєктів було встановлення промислової доїльної зали у ТДВ «Терезине» (Київська обл.), а згодом і доїльних роботів в СТОВ «Агросвіт» (Київська обл.), потім у ТОВ «Українська молочна компанія» (Київська обл.).

Успішно реалізовано проєкти з ТОВ «Вітчизна» (Сумська обл.) та ПАТ «Племзавод «Степной», ТОВ «МВК «Єкатеринославський», де однозначно зовсім інший рівень і підхід до молочного тваринництва». Це ще один приклад розбудови молочного комплексу практично з нуля з не зовсім звичною для України породою худоби – бурою швіцькою.

Слід згадати потужне підприємство з прив'язним утриманням ТОВ «Рожківка-Агро» (Чернігівська обл.), де досягли рівня кращих світових ферм. Варті уваги СТОВ «Промінь» (Миколаївська обл.), одна з найкращих українських ферм, де встановлено унікальну для України «Карусель» на 80 місць, та друга роботизована ферма на Чернігівщині групи компаній «Ерідон».

Загалом ця концепція передбачає поєднання трьох принципів. По-перше, ферма має бути автоматизованою, щоб людина, яка там працює за-

безпечувала високу додану вартість. Тобто, була економічно рентабельною. По-друге, ферма повинна забезпечувати високий рівень комфорту тварин. І, по-третє, ми маємо залишатись у злагоді з довкіллям, що є великою проблемою для гігантських комплексів.

Останні світові інноваційні розробки більшою мірою пов'язані з повною автоматизацією всіх процесів у тваринництві, але придбане інноваційне обладнання не є гарантією різкого підвищення продуктивності, адже потрібні спеціалісти, які б фахово використовували новітні технології і могли їх обслуговувати в разі різного виду поломок та збоїв. Скільки б людство не застосовувало автоматизовані процеси, все одно існуватимуть відносини «людина – тварина – техніка». Працівники сучасної ферми мають поєднувати в собі якості менеджера, зоотехніка й інженера-програміста, тому що людський фактор – це основний фактор успіху.

В Україні є всі можливості стати провідним гравцем на світовому ринку молока. Для цього в нас є сприятливий клімат та погодні умови, достатній ресурс кормів, сформовані традиції молоко-переробки та доступ до новітніх світових технологій. Проте, існують окремі чинники, які негативно впливають на подальший розвиток вітчизняної молочної галузі [2].

Висновки

1. Сучасний стан галузі молочного скотарства ще не відтворює необхідного рівня розвитку, котрий стримується повільними темпами індустріалізації процесу виробництва молока та затратним механізмом технологій.

2. Існує нагальна необхідність удосконалення задіяних та упровадження новітніх інноваційних технологій виробництва молока для усіх без винятку господарств незалежно від форм власності та господарювання.

3. Наявна система кредитування та інвестування молочного бізнесу не є тією, що стимулює розвиток, а політика кооперування виробників з переробниками та торгівельною системою є диспаритетною, не може бути врегульованою споживачем і ринком і потребує державної допомоги.

4. Прискорення темпів інтенсифікації виробництва молока не може мати реактивного характеру і за короткий період ця галузь в повному обсязі не може ввірватися на промислову основу, тому слід використати можливості фермерських підприємств у сполученні з обслуговуючими технічними, переробними, насінневими, премпродукційними та іншими кооперативами.

Література

1. Відомчі норми технологічного проектування. Скотарські підприємства / Мінагрополітики України. – Київ, 2005. – 111 с.

2. Дерев'янку Т.О. Регіональний стратегічний розвиток тваринництва на інноваційній основі / Т.О.Дерев'янку // Економіка АПК. – 2013. - № 12. – С. 114-119.

3. Зубець М.В. Етологія молочної худоби: Монографія / М.В.Зубець, М.Ф. Токарев, О.М.Маменко. – Харків. Видавництво Бровін О.В., 2010. – 264 с.
4. Кандиба В.М. Актуальні проблеми і пріоритетні шляхи розвитку науки і практики з нормованої годівлі великої рогатої худоби в Україні до 2010-2020р.р. / В.М.Кандиба // Ефективні технології та менеджмент у тваринництві: Зб. наук. праць, т.19 / Харк. Держ. Зоовет. Акад. – Х., 2008. – С. 89-98.
5. Луценко М.М. Перспективні технології виробництва молока: Монографія / М.М. Луценко, В.В. Іванишин, В.І. Смоляр. – К.: Видавничий центр «Академія»,2006. – 192с.
6. Маменко О.М. Наукове супроводження інноваційних технологій розвитку тваринництва / О.М. Маменко // Проблеми зооінженерії та ветеринарної медицини. Збірник наукових праць Харківської державної зооветеринарної академії: - Х.: РВВ. ХДЗВА, -2014. – Випуск 28, Ч.1. «Сільсько-господарські науки», С. 54-63.
7. Музиченко Я. «Американські гірки» молочного виробництва / Я. Музиченко // Молоко і ферма. - № 1 (38) – лютий 2017р. – С. 1-13.
8. Павличенко М. Молочна галузь України: Порівняння із Західною Європою - не на нашу користь / М. Павличенко // Пропозиція. – № 4. - 2014. – С. 176-177.
9. Смоляр В. Технічне забезпечення сучасної технології виробництва молока / В.Смоляр // Пропозиція. - № 6. – 2010. – С. 140-142.
10. Тесленко І.І. Етапи виробництва молока в єдиній системі «человек – машина – земля – корма – животное» / І.І. Тесленко, І.Н. Тесленко, І.І. Тесленко // Главный зоотехник. 2006.- №6. – С. 72-73.
11. Технологія виробництва молока і яловичини / В.І. Костенко, Й.З. Сірацький, Ю.Д. Рубан [та ін.] за заг. ред. В.І. Костенка. – К.: Аграрна освіта, 2010. – 530с.
12. Фененко А.І. Составляющие биотехнической системы промышленной технологии производства молока / А.И. Фененко, В.В. Адамчук // Молочное дело. – 2010. - №9. – С. 32-34.
13. Фичак В.М. Ефективна корова: комфорт тварин. / В.М. Фичак // Пропозиція. - № 11. – 2009. С. 110-113.
14. Янишин Я.С. Розвиток вітчизняного молочного скотарства світових тенденцій ринку молока / Я.С. Янишин, Ю.П. - // Економіка АПК. – 2013. -№4. – С. 82-85.

СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И НЕКОТОРЫЕ ПЕРСПЕКТИВЫ
ИНТЕНСИФИКАЦИИ ПРОИЗВОДСТВА МОЛОКА

Барановский Д.И., Маменко А.М., Зандарян В.А.

z-t_e-y2015@meta.ua

v zandaryan@ukr.net

Аннотация. Одной из наиболее острых и сложных проблем в АПК Украины является обеспечение потребностей населения молоком, так как его производство на фермах Украины основывается на устаревших технологиях. Возрождение отрасли животноводства связано в первую очередь с интенсификацией производства, а это, прежде всего, с внедрением прогрессивной технологии, которая бы обеспечивала рост производительности труда при одновременном увеличении объёмов производства молока и улучшения его качества, повышении всех экономических показателей.

Многолетними исследованиями в ГП «ОХ Кутузовка», ГП «ОХ Гонтаровка», ПрАТ «ПЗ Червоный Велетень» Харьковской, ГП «ОХ Пасична» Хмельницкой, «Агро-Союз» Днепропетровской, «Агроэкология» Полтавской области и в других, установлено, что характерными особенностями промышленной технологии молока и определяющими факторами эффективности является глубокая специализация и концентрация производства, равномерный выход продукции в течение года, четкая поточность технологических процессов, наличие оптимизированных систем: воспроизводство и выращивание высокопродуктивного скота, обеспечение его кормами, беспривязное содержание и физиологически обоснованное использование скотопоголовья, получение, обработка и реализация продукции, ветеринарно-санитарные мероприятия, научная организация и стимулонаправленная оплата труда и т.д.

Эти составные обеспечили прогресс молочного скотоводства, но он коснулся 37,9-43,6% от общего объёма производства молока, однако осуществлялся он на протяжении 5-10 лет.

Другие предприятия по производству молока практически не прогрессируют, но это не значит, что они не могут производить продукцию, если им будет оказано соответствующее содействие в плане модернизации производственных мощностей, улучшения генетического потенциала животных, льготного кредитования, использования потенциальных возможностей интеграции и кооперации и другие производствостимулирующие мероприятия.

Ключевые слова: скотоводство, молочная отрасль, молоко, коровы, молочные комплексы, комфорт, прибыль.

CURRENT STATE AND SOME PROSPECTS OF
MILK PRODUCTION INTENSIFICATION

Baranovskiy D.I., Mamenko A.M., Zandarian V.A.

z-t_e-y2015@meta.ua

v zandaryan@ukr.net

Summary: one of the most challenging and vexed problems of the Ukrainian agribusiness consists in meeting the population's demands for milk as the milk production at Ukrainian farms is based on the outdated technologies. The cattle industry revival is primarily related with production intensification which is, in turn, dependent on implementation of a progressive technology to ensure labour productivity growth with a concurrent increase in milk production volumes and improvement of its quality, increase of all economic indicators.

The multi-year researches at the state-owned enterprise "Kutuzovka Research Farm", "Gontarovka Research Farm", Private Joint-Stock Company "Chervonyi Veleten Stud Farm" in the Kharkiv Region, state-owned enterprise "Pasichna Research Farm" of Khmelnytskyi Region, "Agro-Soyuz" of Dnipropetrovsk Region, "Agroekologiya" of Poltava Region etc. have specified the characteristic features of industrial milk technology and critical efficiency factors to be extensive production specialization and concentration, even product yield within the year, clear production processes stream-lining; availability of the optimized systems: highly productive cattle reproduction and breeding, provision with feeds, loafing and physiologically justified use of cattle number; output, processing and sale of products; veterinary and sanitary arrangements; scientific organization and stimulating labour remuneration etc.

These constituents have ensured the dairy cattle breeding progress, however, it covered 37,9-43,6% of the total milk production volume through it was observed to take place within 5-10 years.

Other milk production enterprises have been barely making progress, but it doesn't mean they are incapable of product manufacture if not appropriately assisted in terms of production capacities modernization, improvement of cattle genetic potential, concessional lending, use of potential integration and cooperation opportunities, and other production stimulating arrangements.

Key words: cattle breeding, milk industry, milk, cows, dairy units, comfort, profit.
